

området har endog haft en større befolkningsvækst end kommunerne som helhed.

Landdistrikterne har gennemgået store forandringer i erhvervsstrukturen. Isoleret set er erhvervsstrukturen i landdistrikter i dag – uanset beliggenhed – nogenlunde ens, men konsekvenserne af de forholdsvis markante ændringer i erhvervsstrukturen er mest mærkbare i de områder, hvor landdistriktet udgør størstedelen af områdets erhvervsstruktur.

Dette er særligt tilfældet for landdistrikter i udkants- og landkommuner, som kun har haft en beskedent vækst eller direkte tilbagegang i antallet af beskæftigede i lokalområdet. Tilbagegangen i antallet af lokale arbejdspladser modsvares dog ikke af et tilsvarende fald i beskæftigelsen for dem, der bor i landdistrikterne. Det er en afspejling af, at der i stigende omfang pendles ud af landdistriktet. Samlet har landdistrikterne i de seneste 10 år haft vækst i antallet af arbejdspladser.

Det skal pointeres, at den lavere vækst i antallet af arbejdspladser i visse landdistrikter ikke genfindes i indkomstudviklingen per indbygger. Selv om der er niveauforskelle, således at det største indkomstniveau findes i og omkring hovedstaden og de store byer, har den vigende beskæftigelse i langt den overvejende del af de mindre bynære landdistrikter således ikke sat sig spor i den generelle indkomstudvikling.

Forskelle i udvikling mellem de forskellige typer af landdistrikter rejser derfor umiddelbart ikke problemer i relation til fordelingen af indkomst – og i næste række velstand og velfærd – imellem personer og husholdninger i befolkningen. Derimod kan der være grund til opmærksomhed set i forhold til målsætningen om en geografisk spredning af den økonomiske aktivitet i landet som helhed og i relation til udviklingsforløbet i de enkelte områder, ligesom der kan være grund til at overveje fokus i indsatserne.

2.2 Årsager til forskelle i udviklingsforløb

Samlet er befolkningen og udviklingen i befolkningstallet både et udtryk – men også afgørende – for, om landdistrikterne betragtes som attraktive og socialt og økonomisk bæredygtige på længere sigt.

Befolkningsudviklingen har imidlertid en snæver sammenhæng med beskæftigelsesudviklingen for de bosiddende i landdistriktet. Her varierer vilkårene for udvikling med de forskellige typer af landdistrikter, hvilket kan bidrage til forklaring af de forskellige vækstforløb.

For det første kan der være forskelle med hensyn til, i hvilket omfang virksomheder, arbejdstagere og lokalsamfundet er i stand til at omstille sig og finde alternative kilder til vækst og beskæftigelse. Det er udfordringen, når den hidtidige erhvervsstruktur ikke kan levere nye arbejdspladser, men tværtimod oplever vigende beskæftigelse. Særligt gælder dette i landets udkantsområder, hvor en lokal beskæftigelse er betinget af et lokalt arbejdsmarked, da pendlingsmulighederne er begrænsede.

En måde at omstille sig på er ved at etablere nye arbejdspladser i eksisterende erhverv eller ved at starte noget nyt. Nye virksomheder kan være med til at forme en ny erhvervsstruktur ved fx at tiltrække nye kompetencer til et område eller ved udnytte områdets ressourcer på en ny måde. Der er dog i udkantskommunerne en lavere etableringsrate end i andre områder, hvilket kan være medvirkende årsag til, at landdistrikterne i disse områder har sværere ved at omstille sig.

For det andet er befolkningsstrukturen i området i sig selv af betydning for vækstmulighederne. En skæv befolkningssammensætning – både aldersmæssigt og socialt – kan således give særlige udfordringer i at skabe rammerne for at styrke lokale erhvervsmæssige aktiviteter og dermed beskæftigelsen. Selv om befolkningssammensætningen i visse landdistrikter kan udvise en sådan skæv befolkningssammensætning har landdistrikterne generelt ikke det problem. Det bemærkes dog, at den fordel landdistrikterne i udkantsområderne tidligere havde i forhold til de bynære områder i kraft af en forholdsvis mindre andel af personer med en svag tilknytning til arbejdsmarkedet er mindsket i de senere år.

For det tredje kan uddannelsesniveaulet være medvirkende årsag til et svagere vækstforløb i de mere udkantsprægede typer af landdistrikter. Trods et generelt stigende uddannelsesniveau, er der i landdistrikterne og i udkantsområderne relativt flere, som ikke har en kompetencegivende uddannelse. Personer med lav uddannelse er ofte beskæftiget i industrien og fremstillingssektorerne, som ofte har stor lokal betydning for den samlede beskæftigelse i de tyndt befolkede områder. Globaliseringen udfordrer også disse erhverv. Et udslag heraf kan være at virksomheder fusionerer og koncentrerer produktionen – eller eventuelt udflytter produktionen til lande med lavere lønomkostninger. I denne sammenhæng vil en arbejdsstyrke med et højt kompe-